

Õiguskantsler

Leen Eenpalu
Eesti Advokatuur
advokatuur@advokatuur.ee

Teie 27.03.2018 nr 1-8/172

Meie 04.05.2018 nr 6-1/180464/1802131

Dokumentide kättetoimetamine

Austatud Eesti Advokatuur

Kirjeldasite [tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) (TsMS) § 314¹ rakendamise probleeme. Selle normi alusel loetakse menetluskohustusdokument kättetoimetatuks, kui väljasaatmisest on möödunud kolm tööpäeva.

2015. aastal sama küsimust uurides [leidisin](#), et TsMS §-ga 314¹ loodud võimalust võib kasutada mitte esimese, vaid viimase valikuna ning veendunult, et see ei kahjusta isiku õigust saada kohtult õiguskaitset. Ainult selliselt tõlgendatavana on säte põhiseaduspärane. Mistahes viisil dokumenti kätte toimetades tuleb veenduda, et see jõuaks saajani selliselt, et tal oleks võimalik dokumendiga oma õiguse teostamiseks ja kaitsmiseks õigeaegselt tutvuda (§ 306 lg 1). Niisugune on õiguskantsleri seisukoht ka praegu.

Dokumendi kättetoimetamisel ja kättetoimetatuks lugemisel tehtud vigu saab vaidlustada. Näiteks selgitas Tallinna Ringkonnakohus 12.04.2018 maakohu [määrust](#) tühistades: „Seega proovis maakohus toimetada määruse hagejale kätte küll erinevatel viisidel, kuid ka saatmine e-kirjaga TsMS § 314¹ tähenduses oli üheks esmaseks kättetoimetamise viisiks, mis ei ole [---] lubatav ega taga menetlusosaliste õiguste ja huvide kaitset. **12.** Ühtlasi juhib kolleegium tähelepanu sellele, et TsMS § 314¹ lg 2 kohaldamiseks ei ole üldjuhul piisav, kui menetlusosaline on menetluskohustusdokumendi päises märkinud oma kontaktandmed, kuid ei ole sõnaselgelt kinnitanud, et soovib saada kogu menetluspostiga päises märgitud e-kirja teel. Samuti peab menetlusosaline olema teadlik TsMS § 314¹ kohaldamise võimalusest (vt Tsiviilkohtumenetluse seadustik II. Kommenteeritud väljaanne. § 314¹ kommentaar, p 3.3.2).“

Kohtu vigade parandamise võimalusi selgitas ka Justiitsministeerium oma 02.05.2018 kirjas nr 10-4/2527-2.

Küsisime arvamust Eesti Kohtunike Ühingult. Ühing leidis 25.04.2018 [vastuses](#), et TsMS § 314¹ lg 1 on endiselt vajalik selleks, et välistada menetluste takerdumist olukorras, kus pahatahtlikud menetlusosalised hakkavad menetluskohustusdokumentide kättetoimetamisest kõrvale hoidma. Märkimisväärselt palju on juhtumeid, kus menetlusosalised ühel või teisel põhjusel menetluskohustusdokumente mõistliku aja jooksul vastu ei võta. Samas ei välistanud Eesti Kohtunike Ühing, et edaspidi võib olla vajalik täpsustada TsMS § 314¹ lg 1 sõnastust, kui võimalikke menetlusnormi rikkumisi ei saa kõrvaldada või välistada kohtupraktika kaudu.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Töite oma pöördumises mitmeid TsMS § 314¹ kohaldamise näiteid. Tutvusime nendega elektroonilises kohtuinfosüsteemis. Paraku ei nähtu nendest juhtumeist, et dokumendi saaja, kelle õigusi menetluskohaldamise viisi tõttu kahjustati, oleks selle vaidlustanud.

Norm ei ole Põhiseadusega vastuolus, kui seda saab põhiseaduspäraselt tõlgendada ja kohaldada, iseäranis siis, kui normis on kaalutusõigus. Praegu on see võimalik.

Kui seadusandja peab edaspidi vajalikuks menetluskohaldamise saatmisega kättetoimetatuks lugemise võimalusi ja korda täpsustada ning kohtule selgemad suunised anda, võib seda toetada. Õiglase kohtupidamise jaoks on määrava tähtsusega, et dokumendid jõuaksid menetlusosalisteni õige ajaks ning neil oleks võimalus nende sisuga tutvuda. Seetõttu peab menetlusosaliste õiguste kaitse olema tegelik ja piisav.

Täna pöördumise eest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: - Justiitsministeerium (info@just.ee)
- Eesti Kohtunike Ühing (ekou@ekou.ee)